

3. TALAJÁLLAPOT

A Növény- és Talajvédelmi Központi Szolgálat koordinálásában Talajvédelmi Információs Monitoring (TIM) működik. A TIM pontok vizsgálatára minden évben, azonos időszakban között kerül sor. Az eddig végzett széleskörű talajkémiai és fizikai helyszíni és laboratóriumi vizsgálatokról összefoglalóan az alábbiak fogalmazhatók meg:

- A mérési adatok alapján (melyek elsősorban fémekre és toxikus elemekre vonatkoznak) a tavalyi 2007. évhez hasonlóan megállapítható, hogy a város külső környezetében megfelelő a talaj minősége.
- A mezőgazdasági művelési- ágaknak megfelelő (szántó) hasznosításban lévő földterületeken, minden évben történt árutermelő növény termesztése.
- Az alkalmazott termesztés technológia, és a környezeti hatások, a termőföldek minőségében (1992 évben rögzített állapothoz viszonyítottan) változást nem okozott.

4. VÍZMINŐSÉG, VÍZMINŐSÉG-VÉDELEM

4.1. Ivóvíz

A település vízellátása 1998. óta a Közép- békési Regionális Vízmű rendszerről biztosított.

Az ivóvíz minőségi követelményeinek, az ellenőrzés rendjének szabályozása értelmében az ivóvíz minőségét az üzemeltető Békés Megyei Vízművek Rt., valamint hatósági ellenőrzés keretében a megyei ÁNTSZ vizsgálja.

A megyei ÁNTSZ jelentési kötelezettségéből kifolyólag rendelkezik az üzemeltetői vizsgálatok eredményeivel is. Ezért a szolgáltatott víz minőségéről az összes vizsgálati eredmény birtokában tudnak tájékoztatást adni.

A közüzemi ivóvízhálózat kijelölt pontjáról történtek mintavételek, amelyeket meghatározott ütemterv alapján az üzemeltető havonkénti, az ÁNTSZ pedig negyedéves gyakorisággal végezte.

A vízminőség folyamatos fenntartása érdekében a szükséges vízkezelési intézkedések és azok végrehajtása (mosatás, fertőtlenítés, stb.) megtörténtek.

A közüzemi ivóvíz rendszeres kontrollja (üzemeltetői, hatósági), a szükség esetén tett intézkedések eredményeként városunkban a vízminőséggel összefüggésbe hozható egészségkárosodás nem fordult elő.

A belterületi lakosság gyakorlatilag nem ellenőrzött, egyedi kutakból származó vizet ivási céllal nem fogyaszt. A családokban évről-évre nő továbbra is a palackozott ásványvizek fogyasztása. A 2007. évhez hasonlóan a növekvő tendencia nem a közműves ivóvíz hiányosságaira vezethető vissza hanem inkább az erőteljes reklám és a fogyasztási szokások megváltozásának következménye. Nincsenek ugyan felmérések de közismert, hogy a lakosság 2-3 %-a rendszeresen fogyaszt házilag hűtött termálvizet is. A fogyasztási szokások azt jelzik, hogy lakosonként kb. 25-30 m³ ivóvizet fogyasztunk el évente.

Nem elhanyagolható és megoldandó problémaként jelentkezik a vízhálózat elöregedése, az azbesztcement csövek cseréjének szükségessége sem.

A Dél-alföldi Regionális Vízminőség Javító Program keretében a település vízhálózatának 5-8 %-a számíthat rehabilitációra az elkövetkező években melynek pontos időpontja még nem ismert.

4.2. Strandok

Déaványa város területén természetes fürdő (szabadstrand) nem található. A bányagödrökben és a belvízelvezető csatornarendszerekben pedig fürdeni tilos.

A strand egész évben gyógyászatilag minősített termál gyógyvízzel fogadja a gyógyulni vágyó betegeket továbbá a látogatókat, nyári idényben termálmedence, gyermek- és úszómedence áll rendelkezésre a fürdőzők számára. A medencék összességében minden elvárható közegészségügyi előírásnak megfelelnek, a termálvizes medencék naponta töltődnek és ürítődnek. A hideg vizes medencék folyamatos vízvisszaforgatással és tisztítással üzemelnek.

A vízfelhasználást a közegészségügyi és környezetvédelmi hatóság folyamatosan ellenőrzi, a strand üzemelésének közegészségügyi akadálya nem volt.

A kitermelt termásvíz potenciálisan szennyező forrásnak tekintendő a használati vizek elhelyezése felszíni vízfolyásba csak megfelelő ellenőrzés mellett történhet.

4.3. Hidrometeorológiai helyzetértékelés

Az évre elsősorban a szélsőséges volt a jellemző február- március, június- július, szeptember és október hónapok mutattak szélsőségeket. Összességében a 2008.-as év meleg esztendőként került elkönyvelésre a meteorológia irodalomban a szokásos középértéket szeptember kivételével minden hónapban meghaladta a hőmérséklet.

A tavaszra jellemzően ismét a március végi hajnali fagy okozott némi fagykárt a gyümölcsösökben.

A csapadék mennyisége február kivételével minden hónapban meghaladta az átlagos mennyiséget. A június-július hónapokat zivataros időszakok jellemezték.

4.4. Hidrológiai helyzetértékelés

Dékványa hidrológiai helyzetét jellemzően a csapadékhullás határozza meg. A terület gyér lefolyású egyszerre belvízveszélyes és vízhiányos terület. Kora tavasszal a felesleges vizek elvezetésének problémája jelentkezik míg késő nyáron bekövetkezik a vízhiány állapota. Jelentősen befolyásolja a település felszín alatti vízkészletének helyzetét területének árvízszint alatti mélyfékvése.

4.5. Talajvízállapotok

A talajvizek szintje a mintavételi kutak adatai alapján a 2008. év elején, januárban és februárban adódott a legmagasabbnak. Február, március hónapoktól a talajvíz szintje egységesen csökkent, melynek mértéke változó (0,5 – 1,0 m). A negatív irányú változás július-augusztus hónapokat leszámítva az év végéig jellemző volt.

4.6. Belvízmentesítés – vízkárelhárítás

A belvízelvezető csatornák és árkok nyomvonalán állandó felügyeletet biztosított az önkormányzat Karbantartó Részlege az átfolyási akadályok és egyéb szennyeződések azonnal eltávolításra kerültek. A zsilipek a megadott üzemelési rend szerint működtek.

Esőzések alkalmával az elvezető rendszereken helyszíni bejárásokkal és a dugulások azonnali megszüntetésével biztosították a vizek zavartalan lefolyását.

Elkezdődött a belterületi vízrendezés II. ütemének kivitelezése, 9,5 km csapadécsatorna rehabilitációja történik meg várhatóan 2009. október végéig. A projekt végeredményeként 0,3 km zárt csatornaszakasz, 2,5 km nyílt ároknak a kiburkolása továbbá 6,7 km nyílt medrű csatorna felújítása valósul meg. A komposztáló telep melletti belvíz kivezető csatornán esést növelő szivattyú-telepet építenek. Az átemelő 180 liter vizet lesz majd képes átemelni percenként ezzel segítve a település belterületi mentesítését is.

A fejlesztés várhatóan nagyban fogja elősegíteni az érintett településrészek belvízmentesítését.

4.7. Felszíni vizek minősége a szennyvízbevezetések függvényében

A csapadékvíz csatornarendszerek vízfolyás minősége az elmúlt évekhez képest alapvetően nem változott, a szerves anyagokkal való túlterheltsége továbbra is jellemzően fennáll. A mikrobiológiai szennyezettség továbbra sem csökken kimutatható és elvárható mértékben.

A szennyeződési bemosódások jellemzően a belvizes időszakokra tehető, ennek vélhető okai az állattartások nem megfelelő trágyakezelésére vezethetők vissza.

A havária helyzetekben (gyors nagy mennyiségű eső) a szennyvízcsatorna rendszer túlterhelődik ennek következtében mind a mechanikai és kémiai tisztítás leáll. A terhelés elöntést okoz a túlfolyó szennyvíz ennek következményeként a befogadó XXXIX-22 jelű csatornát közvetetten terheli.

4.8. A szennyvíz elhelyezés és tisztítás helyzete

A települési szennyvízhálózat műszaki kiépítettsége jelenleg 75%-os, ami azt jelenti, hogy a település ingatlanulajdonosainak ilyen arányban van lehetősége rákötni a szennyvízhálózatra. A megépített hálózatra eddig az érintettek 65%-a kötött rá, ennek mértékét legalább 90%-ra volna szükséges emelni.

Azokon a területeken ahol a gerincevezeték megépült és a rákötésnek műszaki akadálya nincs, a környezetterhelő fogyasztóknak talajterhelési díjat kell fizetni. A terhelők száma folyamatosan csökken évről évre, 2007.-ben 102 fogyasztó, 2008.-ban már csak 86 fogyasztónak kellett a terhelésért fizetni.

Ott ahol szennyvíz keletkezik és a műszaki rendelkezésre állás nem biztosított kötelező igénybe venni a szippantott szennyvízszállítási közszolgáltatást, az igénybevétel sajnos a tavalyi évhez hasonlóan most sincs arányban az elfogyasztott vízzel!

A szennyvíztisztító telepre napi átlagban 5 m³ szippantott szennyvíz érkezik tisztításra, a fogyasztói szokásokat is figyelembe véve naponta pedig átlagban 20 m³ keletkezik aminek tisztításra kezelésre kellene kerülni.

Valószínűsíthető oka a házi gyűjtőaknák szikkasztó rendszere, vagy egyébként nem rendelkeznek megfelelő vízzárósággal.

Havária veszélyes területnek kell tekinteni továbbra is Móricz Zs.u.- Köleshalmi u.-Mikszáth u.- Báthori u.- Kert u. öblözetének szennyvízhálózatát mivel műszaki túlterhelés esetén nem ritka az ingatlanon és a lakásokon belüli szennyvíz kiöntés sem.

5. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS, HULLADÉKKEZELÉS

5.1. SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS

A háztartásokban keletkező hulladékok egyes típusainak (műanyag csomagolási palackok, fém csomagolási dobozok) elkülönített gyűjthetőségére működő rendszert tartunk fenn. A szelektív rendszer működtetését a közszolgáltatást ellátó TAPPE Szállítási és Feldolgozó Kft. (5650 Mezőberény, Békési út 0307/2) végzi, a szelektíven begyűjtött frakciók a Békéscsabai Városüzemeltetési Kft.-nek kerülnek átadásra. A szelektív gyűjtéshez 3200 db ingyenes műanyag zsákot vettek át az ingatlanulajdonosok amelynek legfeljebb felét töltötték meg szelektív hulladékkal. Az átadott hulladékok sajnos olyan mértékben szennyezettek, hogy az átvevő technológiai felkészültsége következtében továbbhasznosításra alkalmatlanok.

5.2. KIEGÉSZÍTŐ SZELEKTÍVES PROGRAMOK

5.2.1. Komposztálható hulladékok gyűjtése

A település belterületén 2008. április végétől december közepéig (időjárás megengedte) a kerti és kertészeti eredetű komposztálható hulladékok gyűjtése meghatározott járatterv (havi egy alkalom) szerint került elvégzésre. A szolgáltatás igénybevételét az önkormányzat ingyenesen biztosította a lakosság részére.

Az önkormányzat szervezésében összesen 200 tonna kertészeti eredetű hulladék került 2008.-ban összegyűjtésre, amely komposztálás útján került hasznosításra.

5.2.2. Lakossági gyűjtőpontok

A begyűjtés feltételeinek biztosítása az önkormányzat hosszú távú tervei között szerepel. A hulladék udvar kialakítása a komposztáló területén valósulna meg. A hulladékudvar megvalósíthatóságának tervezett költsége 70 millió forint, a létesítmény megvalósíthatósága érdekében csatlakozott településünk a Dél-Alföldi Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszerhez (DAREH) amely kiemelt célként jelölte meg a régió hulladékgazdálkodásának modernizálását, a társulást jelenleg 92 település működteti.

5.2.3. Lomtalanítási program

Tavasszal és ősszel egy-egy alkalommal szerveztünk lomtalanítási begyűjtést amit a további években is szeretnénk fenntartani. A gyűjtés során egy átlagos hét hulladékmennyisége került begyűjtésre
A közszolgáltató a lomtalanítás időpontjáról felhívást tett közzé a Dévaványai Hírlapban, továbbá az ingatlanokhoz szórólapokat juttatott el ezen tájékoztatva a lakosságot a lomtalanítás szabályairól.

5.2.4. Elektronikai hulladékok gyűjtése

Ez évben is megszerveztük a háztartásokban feleslegessé vált elektronikai eszközök begyűjtését, az akció ezúttal is népszerű volt a lakosság körében. A begyűjtött 1,36 tonna igen jó eredménynek tekinthető hiszen ez azt jelenti, hogy háztartásonként több mint 40 kg-ot sikerült beszállítani.

5.3. HULLADÉKGYŰJTŐ ÉS - KEZELŐ MŰVEK

Településünkön egy szilárdhulladék lerakó (hatóságilag lezárt) található. A települési szilárd hulladéklerakó a környezetvédelmi hatóság határozata alapján még 2002.-ben bezárásra került. A hatósági előírásoknak eleget téve kialakítottuk a terhelt terület műszaki megfigyelő rendszerét. A lerakó környezetében létesítettünk négy db megfigyelő kutat, a talajvízszint állapotát havi rendszerességgel mérjük és rögzítjük. Márciusban és szeptemberben akkreditált laboratóriummal vízvizsgálatok készülnek, a mérésekről éves összefoglaló jelentést készítünk a környezetvédelmi hatóság részére.

A környezetvédelmi hatóság kötelezése alapján a lezárt lerakót elvileg legkésőbb 2010.-ig kellene rekultiválni (tájba illeszteni). A hulladék lerakó rekultivációjának megvalósítását szintén a DAREH társulásának szervezeti keretein belül kívánjuk megvalósítani. A tervek elkészítéséhez szükséges pénzügyi forrást a szervezet pályázat útján elnyerte, ezt követően eredményesen kidolgozott tervekkel és pályázattal lehetőség nyílhat majd uniós forrás elnyerésére a több települést érintő rekultivációs programok megvalósítására. Az eredményes pályázatot követően pedig várhatóan 2013.- 2015. év között valósulhat meg a rekultiváció.

Állati eredetű hulladékok gyűjtése a gypmesteri telepen történik, elviekben a régi telepet fel kellett volna már számolni és újat építeni.

A hatósági előírásoknak eleget téve kialakítottuk a terhelt terület műszaki megfigyelő rendszerét, évente akkreditált laboratóriummal talaj-és vízvizsgálatok készülnek, a mérésekről éves összefoglaló jelentést készítünk a környezetvédelmi hatóság részére.

Az új létesítmény terveink szerint a komposztáló udvarán valósulhatna meg külső pályázati források bevonásával.

A zöldhulladék hasznosítására megépített komposztáló telepünket vagyongazdálkodási szerződéssel átadtuk 2007. szeptember 1.-től a FAUN Kft.- nek, az üzemeltető 2008. júliusától felmondta a szerződést.

Pályázati eljárást követően 2008. szeptember 22.-től a telep üzemeltetője az Organoferm Kft.

Az üzemeltető feladata, hogy eleget tegyen az önkormányzat kötelező közfeladatainak így a lakoságnál keletkezett zöldhulladékok komposztálás útján történő újrahasznosításának.

5.4. HULLADÉKGYŰJTÉS

A lakoságnál keletkező szilárd hulladék begyűjtését heti egyszeri alkalommal a TAPPE Szállítási és Feldolgozó Kft. végzi, a feladatra az önkormányzattal 2012.-ig van közszolgáltatói szerződése. Az összegyűjtött hulladékot 2007. október 1.-től folyamatosan az önkormányzat által kijelölt Békéscsabai Hulladékkezelő Mű-be szállítja.

Hulladéklerakóra beszállított összes hulladék mennyiségek 2008.- évben: 1746 tonna

5.5. ILLEGÁLIS SZEMÉTLERAKÓ HELYEK KIALAKULÁSÁNAK MEGAKADÁLYOZÁSA

Dévaványa Város Önkormányzat Képviselő-testülete helyi hulladékgazdálkodási tervében (HHT) célul tűzte ki, hogy az illegális hulladéklerakás megakadályozása érdekében minden törvényes eszközt és lehetőséget felhasznál a jelenség megakadályozására.

Az illegális hulladékelhagyást megelőző önkormányzati eszközrendszer :

- A hulladékkezelési közszolgáltatást minden lakott ingatlanon kötelező igénybe venni
- Szelektív hulladékgyűjtési program alapján a zsákokba gyűjtött (műanyag és fém csomagolási háztartási hulladékok) anyagok összegyűjtése.
- Szelektív hulladékgyűjtési program alapján a zsákokba gyűjtött (műanyag és fém csomagolási háztartási hulladékok) anyagok összegyűjtése.
- Az ingatlanokról, a település közterületiről és zártkerti övezeteiből a levágott gallyak, nyesedékek, valamint a kaszálékok folyamatos összegyűjtése.
- 1 fő környezet őrt alkalmaztunk a bezárt szeméttelap, továbbá a Petőfi utca és a Téglagyár környezetében az illegális lerakóhelyek és zugszemét telepek kialakulásának megakadályozása érdekében, további fő környezet őrt pedig a település egészét felügyeli

A zuglerakást megelőző programok során több, mint 600 m³ hulladékot (zöldhulladék gyűjtési program, illetve város lomtalanítási programja) szedtek össze.

6. ZAJVÉDELEM

A környezeti állapot minőségét befolyásoló tényezők közül egyre inkább meghatározóvá válik a környezeti zajterhelés mértéke.

A Tiszántúli Környezetvédelmi Felügyelőség zajvizsgálatokat hatósági tevékenysége keretében szokott végezni, panaszbejelentések kivizsgálása során vizsgálja az egyes környezetterhelők zajkibocsátását. A zajmérés során általában egy szűkebb környezetre – egy-két lakóépület, vagy üzem közvetlen környezetére keletkeznek adatok.

Tudomásunk szerint 2008-évben ilyen zajvédelmi hatósági eljárást nem kellett kezdeményezni a településen .

7. TERMÉSZETVÉDELEM, ZÖLDTERÜLET GAZDÁLKODÁS

Dévaványa város belterülete zömmel családi házas beépítettségű , az állat és – növényvilág (életfeltételei korlátozottsága mellett) így is létezni tud. A települési erdőszültség igen alacsony aránya a régióban is kiemelkedő. A térség értékes növény- és állatvilágának jellemző maradványai a város külterületén található. Itt vannak az országosan védett területek is a Dévaványai - Ecsegi puszták egységei.

7.1. Védett természeti értékeink

A Dévaványai - Ecsegi puszták a Körös-Maros Nemzeti Park legnagyobb területi egysége. A védett terület 13 085 hektár nagyságú, ebből fokozottan védett 2659 hektár. Két, eredetét és élőhelyeit tekintve elkülönülő részre

tagolható. Az egyik a Hortobágy-Berettyó ártere, a folyó szabályozatlan medre a partvonulatok gyepeivel, erdeivel. A másik az Ecsegfalva - Dévaványa térségében megmaradt szikes puszták mozaikja.

Dévaványa - Ecsegfalva térségének kiemelkedő természeti értéke a túzok. Közép-európai és magyarországi állományának legéletképesebb populációja él a területen. A madár védelme érdekében itt hozták létre 1979-ben a Túzokrezervátumot. A túzok megóvása, főként a szabadtéri állományvédelem - nyugalmas, tágas pusztai dürgőhelyek, fészkelőhelyek és téli takarmánybázis biztosítása, fészekvédelem - megteremtésén múlik. A Túzoktelepre csak azok a veszélyeztetett fészekaljok kerülnek be, amelyek kelése természetes környezetükben nem valósulhat meg.

A védett természeti értékek tudatos megőrzése érdekében az állam folyamatosan élőhely kezelési fejlesztéseket és fenntarthatósági programokat támogat. Az élőhely fejlesztési program keretében 2008.-ban is folytatódott a csupasz nagyfeszültségű vezetékek bevédése.

Az elmúlt tíz év történéseivel összefoglalva a következőkről lehet beszámolni:

Élőhely kezelések:

- Gyepes területek legeltetési élőhely kezelése
- Vizes élőhelyek legeltetési élőhely kezelése
- Szántóterületek visszagyepesítése
- Túzokvédelmi szántó föld művelés
- Vizes élőhely kialakítás

Beruházások:

- Látogatóközpont kialakítás
- Túzokvédelmi Mintaterület létrehozása
- Állattartó épületek építése
- Villanyvezeték áthelyezés
- Földvásárlások (gyep és szántók megvétele)
- Bivaly tenyésztési állomány kialakítása
- Szürkemarha tinó állomány kialakítása
- Gépjárműpark fejlesztés
- Túzokvédelemmel kapcsolatos technikai eszközpark fejlesztés
- Idegenforgalmi létesítmények kialakítása
- Épület felújítások

Programok:

- Eu-s Túzok-Life és Kerecsen-Life programok beindítása
- Natura 2000 területek kijelölése, program indítása
- Agrár Környezetvédelmi Programok beindítása
- Természetvédelmi kutatások folyamatos végzése
- Természetvédelmi Kezelési Tervek elkészítése
- Folyamatos adatszolgáltatás a védett értékekről

7.2. Zöldterület gazdálkodás

A zöldterületek között a legjelentősebb zöldfelületi karbantartási feladatokat az Árpád utca, Körösladányi út, Sport u, Széchenyi u, Hősök tere, Túrér környezetének rendben tartása jelenti önkormányzatunknak.

A Polgármesteri Hivatal Karbantartási Részlege a városüzemeltetési feladatok keretében az alábbi főbb ún. zöldterületekkel kapcsolatos feladatokat látta el:

A téli nyugalmi időszakban a koros, beteg, száraz, illetve balesetveszélyesnek minősülő fákat kivágták vagy szükségesség szerint gallyazták meg. A fametszési munkálatokon kívül sor került cserjék, illetve sövények ifjító, ritkító metszésének elvégzésére is.

A parkokban, zöldterületeken nyolc-tíz alkalommal elvégzett fűnyírási munkák mellett a zöldhulladék rendszeres összegyűjtésével biztosították a frekvenciált területeken lévő zöld környezet elvárt színvonalú megjelenését.

7.3. Allergén növények

Az ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózata egész évben (februártól október végéig) méri 32 allergén növényfaj és két gyakori penészgomba előfordulását. A mérést pollencsapda felállításával végzik a mért eredményeket folyamatosan heti rendszerességgel közzéteszik. Tulajdonképpen ez az időszak megegyezik a hazai flóra virágzási időszakával.

A pollenszezont régiókban három főbb szakaszra lehet elkülöníteni. Az első tavasszal a fák virágzásakor kezdődik, a második májustól nyár közepéig tart, ekkor a fűvek és néhány gyomnövény okoz panaszokat, a harmadik pedig a július végétől ősziig tartó szakasz, amikor az üröm, a parlagfű és a libatopfélék szórják pollenjüket. A növények allergológiai jelentősége attól függ, hogy mennyi pollent termelnek, mennyire elterjedtek és a pollenjük mennyire allergén, vagyis milyen gyakorisággal és milyen erősségű tüneteket váltanak ki. A szélbeporzású, barkás fáktól és az októberig panaszokat okozó parlagfűig az allergizáló növények szezonjai egymásba érnek, így azoknak a pollenallergiásoknak, akik számos fajra érzékenyek, akár februártól október végéig is lehetnek tüneteik.

Nincs életkorhoz kötve az allergia megjelenése, bármikor kialakulhatnak az első tünetek és közöttük átmenet is lehetséges. A legagresszívabb allergének: a parlagfű és fűpollen, valamint a háziorban az atka. Magyarországon leggyakrabban előforduló allergén növényünk a parlagfű.

Az uralkodó szélirány nagyban meghatározza egy adott térség pollen szennyezettségét, Dévaványán az uralkodó szélirány É-ÉK irányú. A tőlünk északra elhelyezkedő gyepek és rétek szakszerű művelése meghatározó hatással van a belterületen élők közérzetére. Békés Megyében az allergén növények közül csak a pázsitfűfélék és a parlagfű pollen fertőzése érte el a 2007. évi terheléstől magasabb szintet.

A parlagfű elleni védekezés fő szempontja, hogy a virágzás, pollenképződés előtt kerüljön sor a növényzet teljes kiirtásra, az oldalhajtások képződésének megakadályozására.

Településünkön az önkormányzat rendszeres védekezést folytat a parlagfű megelőzésével szemben. A megelőzés módjai a fizikai eltávolítás illetve a vegyszeres megelőzés.

Dévaványa, 2009. szeptember 13.

Összeállította: Gyuricza Máté
műszaki ügyintéző
környezetvédelmi szakelőadó